

شمارهٔ آزمون: ۱۲ درس: خوان هشتم و ای میهن تعداد صفحه: ۲ تعداد سوالات: ۲۳		سؤالات درس: فارسی ۳
به نام چاشنی بخش زبان‌ها		بایه تحصیلی: دوازدهم (کلیهٔ رشته‌ها)
قلمرو زبانی		۱
زمان دقیق فعل «داشتم می‌آمدم» را بنویسید.		
چوب دستی <u>مَنَشَا</u> مانند در دستش این <u>عیار</u> مهر و کین مرد و نامرد است		۲
معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. «سورت سرمای دی بیدادها می‌کرد آن <u>هریوهٔ</u> خوب و پاک آیین - روایت کرد با صدایی <u>مُر‌عش</u> ، لحنی <u>رَجَز</u> مانند و درد آلود»		
نقش دستوری واژه‌های مشخص شده را بنویسید. «لیک خوشبختانه <u>آخِر</u> ، سرپناهی یافتیم جایی / راستی کانون گرمی بود / بس که بی شرمانه و بست است این <u>تزویر</u> »		۳
نوع حرف «را» در مصراع «خواه روز صلح و بسته مهر را پیمان» بررسی نمایید.		۴
در مصراع «بعد چندی که گشودش چشم» <u>مفعول</u> کدام است؟		۵
کدام ویژگی از سبک فردوسی در مصراع «و بر آن بر تکیه داده بود» به چشم می‌خورد؟		۶
املاي درست داخل کمانک را مشخص کنید. «کان کمند شمت / شست خَم (چاه غدر / قدر ناجوان مردان) (شیر مرد عرصهٔ ناوردای حول / هول)»		۷
با توجه به بند زیر، تعداد ترکیب‌های اضافی و وصفی (به ترتیب) در کدام گزینه به درستی بیان شده است؟ قهوه خانه گرم و روشن، مردنقال آتشین پیغام / صحنهٔ میدانک خود را / خیس خون داغ سهراب و سیاوش‌ها / روکش تابوت تختی هاست / چاه پستان، چاه بی دردان»		۸
الف) ده - دو ب) هفت - پنج ج) یازده - یک د) هشت - چهار		
کدام گزینه برای نام اختصاصی وابسته‌های پیشین و پسین و وابستهٔ وابسته، در دو مثال زیر صحیح است؟ الف - در بن این چاه آیش زهر شمشیر و سنان، کم بود ب - آن خداوند و سوار رخس بی‌مانند ۱) «الف - صفت مضاف‌الیه - مضاف الیه - مضاف‌الیه» - «ب - صفت اشاره - مضاف‌الیه - صفت مضاف‌الیه» ۲) «الف - صفت مضاف‌الیه - مضاف‌الیه مضاف‌الیه - مضاف‌الیه» - «ب - صفت اشاره - مضاف‌الیه - مضاف‌الیه مضاف‌الیه» ۳) «الف - مضاف‌الیه مضاف‌الیه - صفت - مضاف‌الیه» - «ب - صفت اشاره - مضاف‌الیه - مضاف‌الیه مضاف‌الیه» ۴) «الف - مضاف‌الیه - مضاف‌الیه - مضاف‌الیه» - «ب - صفت اشاره - مضاف‌الیه - مضاف‌الیه»		۹
برای واژهٔ «تزویر» یک رابطهٔ معنایی از نوع ترادف و یک رابطهٔ معنایی از نوع تضاد بنویسید.		۱۰
با توجه به بیت «به دشت دل، گیاهی جز گل رویت نمی‌روید / من این زیبا زمین را آزمودم میهن ای میهن!» نمودار زیر را برای تئاس (همبستگی) کامل کنید.		۱۱
<div style="text-align: center;"> </div>		
قلمرو ادبی		
کدام نوع <u>لحن</u> برای خوانش متن درس «خوان هشتم» مناسب است؟		۱۲
در شعر «خوان هشتم از اخوان ثالث»، رستم و شغاد به ترتیب نماد چه کسانی هستند؟ شعر خوان هشتم برگرفته از کدام اثر اخوان است؟		۱۳
قسمت‌های زیر را از دید آرایه‌های ادبی بررسی کنید. (در هر قسمت ذکر یک آرایه کافی است.) الف - مردنقال - آن صدایش گرم، نایش گرم / آن سکوتش ساکت و گیرا ب - یال و رویش را / هی نوازش کرد، هی بویید، هی بوسید پ - رخس، آن طاق عزیز، آن تای بی همتا ت - صدای شوم و نامردانه اش در چاهسار گوش می‌پیچید ث - او شغاد، آن نابردار بود / که درون چه نگه می‌کرد و می‌خندید ج - باز چشم او به رخس افتاد - اما... وای! چ - آری اکنون شیر ایرانشهر / همتن، گُرد سجستانی ح - و می‌اندیشید / که نیایستی بگوید، هیچ / بس که بی شرمانه و بست است این تزویر		۱۴
کدام رکن تشبیه در مصراع «و نگاهش مثل خنجر بود» حذف شده است؟		۱۵
با توجه به بیت «تو بودم کردی از نابودی و با مهر پروردی / فدای نام تو بود و نبودم، میهن ای میهن!» دو بیت پس از آن را بنویسید.		۱۶

قلمرو فکری

۱۷	مقصود از «حدیث آشنا» و «قصه درد» در سروده زیر چیست؟ شاعر بین شاهنامه و دیگر سروده‌ها چه تفاوتی را نشان می‌دهد؟ «مردنقال - آن سکوتش ساکت و گیرا / و دممش، چونان حدیث آشنایش گرم - / همچنان می‌گفت و می‌گفت و قدم می‌زد / قصه است این، قصه، آری قصه درد است / شعر نیست؛ این عیار مهر و کین مرد و نامرد است / بی‌عیار و شعر محض خوب و خالی نیست / هیچ - هم چون بوج - عالی نیست»
۱۸	چرا اخوان ثالث شعرش را «خیس خون داغ سهراب و سیاوش‌ها و روکش قابوت تختی‌ها» دانسته است؟
۱۹	هریک از ابیات زیر با مفهوم کلی منظومه «خوان هشتم» متناسب است، آن‌ها بررسی کنید. الف - گر کار جهان به زور بودی و نبرد ب - از آن بی‌حیثیت بیاید گریخت پ - هر که بی‌باکی کند در راه دوست مرد از سر نا‌مرد بر آوردی به گرد که نا‌مردیش آب (آبرو) مردان بریخت رهزن مردان شد و نامرد اوست
۲۰	درباره مناسب موضوعی متن درس «خوان هشتم» با بیت زیر توضیح دهید. یوسف، به این رها شدن از چاه دل میند این بار می‌برند که زندانی ات کنند»
۲۱	مفهوم کلی هر یک از موارد زیر را بنویسید. الف - و می‌اندیشید / که نیابستی بگوید، هیچ / بس که بی‌شرمانه و پست است این تزویر / چشم را باید ببند تا نبیند ب - باید به داوری بنشینیم / شوق رقابتی است / در بین واژه‌ها و عبارتها / و هر کدام می‌خواهند معنای صلح را مرادف اول باشند پ - با اهل فنا دارد هر کس سر یگرنگی باید که به رنگ شمع از رفتن سر خندد
۲۲	مرحوم اخوان ثالث در منظومه «خوان هشتم» بر کدام مضامین اجتماعی تأکید دارد؟ پرسش‌های چهارگزینه‌ای
۲۳	۱- کدام یک از ابیات زیر با مفهوم «میهن دوستی» تقابل معنایی دارد؟ (۱) تنیده یاد تو در تار و بودم، میهن، ای میهن (۲) چند در خاک وطن غنچه بود بال و پر م؟ (۳) ای وطن خصم تو را سنگ به جام افتاده ست (۴) دل از این خاک بر نخواهم گند ۲- مفهوم تمام بیت‌های زیر، به جز..... با مفهوم این بخش از شعر «خوان هشتم» هم خوانی دارد. «این عیار مهر و کین مرد و نامرد است / بی‌عیار و شعر محض خوب و عالی نیست / هیچ هم چون بوج عالی نیست» (۱) تا توانی هم جو «فیض» از مغز گو بگذر ز پوست (۲) چون حدیث او کنی سر تا به پا گفتار شو (۳) شعر حق پر مغز و شعر باطل از معنی تهی (۴) نیست شعر من جو شعر شاعران خالی ز مغز هم جو شعر شاعران بی مغز و لا طایل مباش چون شراب او کشیدی، مست شو غافل مباش آن بود دریای مواج این بود هم جو حباب تا توانی دل بتاب از شعر «فیض» و رو متاب

۲۴. در عبارت زیر، به ترتیب چند **صفت پیشین** و چند **صفت پسین** وجود دارد؟

«وه که چه پاییز دلنوازی است. این برگ خشک که بر زمین سرد و بی‌روحش می‌بینی نوای کدام نی روح بخش را می‌نوازد؟ مثل این است که پاییز همه نوا و نغمه اش را در جان زمین جاری می‌کند.» (۱) پنج، شش (۲) پنج، پنج (۳) شش، هفت (۴) چهار، پنج

۲۵. در متن زیر، چند **ترکیب وصفی** و چند **وابسته پیشین** به ترتیب به کاررفته است؟ (برگرفته از درس ۸ فارسی ۳)

«این معلم شریف باسواد، سفارش کرده بود که اگر سر قبر ویکتور هوگو رفتی، از جانب او فاتحه ای برای این نویسنده بزرگ بخوانی. این نامه مرا به فکر انداخت. متوجه شدم که قدرت قلم این نویسنده تا چه حد بوده است.»

(۱) شش، پنج

(۴) هشت، پنج

(۳) هفت، پنج

(۲) هفت، چهار

پاسخ تشریحی

۱	چ- زمان دقیق فعل (داشتم می آمدم): ماضی مستمر
۲	پ- معنی واژه‌ها: (به ترتیب) سورت: تندی و تیزی، حدت و شدت / منتشا: نوعی عصا که از چوب گره دار ساخته می‌شود و معمولاً درویشان و قلندران به دست می‌گیرند؛ برگرفته از نام «منتشا» (شهری در آسیای صغیر) / هر یوه: هروی، منسوب به هرات (شهری در افغانستان) / عیار: ابزار و مبنای سنجش، معیار / مرتعش: دارای ارتعاش، لرزنده / رجز: شعری که در میدان جنگ برای مفاخره می‌خوانند.
۳	نقش دستوری: قید- قید- نهاد ۴- نوع حرف (را): فک اضافه (بیمان من) ۵- چشم
۶	ویژگی سبک فردوسی: (دو حرف اضافه برای یک متمم): (به آن پر) ۷- املاي درست واژه‌های نادرست: شصت- غدر- هول
۸	ج (یازده- یک) ۹- گزینه ۱ ۱۰- تضاد: یگرنگی ترادف: ربا
۱۱	نمودار بر پایه تناسب (همبستگی): دشت- گل- رویش ۱۲- نوع لحن: روایی- حماسی
۱۳	رستم: نماد فره پهلوانی، خردورزی، دور اندیشی؛ شغاد: نماد غدر (مکاران)، بی شرمی، مزور، ناجوانمردی، افرادی که برای رسیدن به نام و نان از هیچ خیانتی روی گردان نیستند.
۱۴	الف: حس‌امیزی (صدای گرم / نای گرم) - تناقض (سکوتش ساکت و گیرا) - استعاره و تشخیص (سکوت ساکت) ب: جناس ناهمسان (بویید بوسید) - تکرار (هی) / پ: پارادوکس (نای بی همتا) / ت: تشبیه (چاهسار گوش) ث: ایهام (نابردار: ۱- ناتی ۲- ناجوانمرد) - نماد (چه: پستی و فرومایگی) / ج: مجاز (چشم: نگاه) / چ: استعاره (شیر: رستم) / ح: حسن تعلیل
۱۵	حذف رکن و وجه شبه
۱۶	دو بیت بعدی: به هر مجلس به هرزندان به هر شادی به هر ماتم اگر مستم اگر هشیار، اگر خوابم اگر بیدار به هر حالت که بودم، با تو بودم، میهن ای میهن! به سوی تو بود روی سجودم، میهن ای میهن!
۱۷	حدیث آشنا: داستان‌های شاهنامه؛ قصه درد: درد و رنج مردم ایران، ناجوانمردی، خیانت، تزویر. تفاوت شاهنامه با دیگر سروده‌ها: شاعر شعر خود را فقط دارای ظاهری زیبا نمی‌داند، بلکه محتوا و مفهوم آن را نیز ارزشمند می‌داند (: پر معنا) و دیگر سروده‌ها: پوچ.
۱۸	زیرا همه آن‌ها به مرگی دلخراش و ناجوانمردانه و مظلومانه گشته شده‌اند.
۱۹	الف- مفهوم: گشته شدن شغاد به دست رستم. ب- مفهوم: خیانت شغاد به ایران و رستم. پ- مفهوم: نامردی شغاد در حق رستم.
۲۰	برادر گشی. برادران یوسف نیز از حسد یوسف را چاه انداختند. شغاد نیز همان می‌کند و رستم را در چاه می‌اندازد. اما یوسف خورشید است و از چاه بر می‌آید و طلوع می‌کند و زندگی او در مصر باعث عزت و ارج است (از فرش به عرش). مرگ رستم نماد به غروب رسیدن ملتی است که دوره حماسی به پایان می‌رسد (از عرش به فرش).
۲۱	الف- مفهوم: نکوهش ناجوانمردی و خیانت. * ب- مفهوم: ستایش صلح و آرامش * پ- مفهوم: پاکبازی عاشقانه
۲۲	مضامین اجتماعی: پاسداشت ارزش‌های ملی، یاد کردن قهرمانان ملی، مذمت ظلم و ستم پیشگی، نیرنگ و تزویر، پاسداشت جوانمردی و مردانگی + مرگ جامعه روشنفکران ایران در دهه ۳۰ ۲۳- ۲۰۱ ۲۰۲

۲(۲۴) * صفت‌های پیشین: چه پاییز+ این برگ + کدام نی + همه نوا+ همه نغمه

*صفت‌های پسین: پاییز دلنواز+ برگ خشک + زمین سرد + زمین بی روح+ نی روح بخش

۴(۲۵) * ترکیب‌های وصفی: این معلم + معلم شریف+ معلم باسواد+ این نویسنده+ نویسنده بزرگ+ این نامه + این نویسنده + چه حد

*وابسته‌های پیشین: این معلم+ این نویسنده + این نامه+ این نویسنده+ چه حد